REVIEW ARTICLE

Investigating the Relationship Between Sexual Self-Concept and Marital Satisfaction: A Systematic Review and Meta-Analysis

Yeganeh Dadashzadeh Sangary[1],
Mohammad Hassan Asayesh[2,3],
Ali Asgharzadeh[4],
Zahra Naghsh[5,6]

[1] PhD Student in Clinical Psychology, Aras International Campus, University of Tehran, Tehran, Iran
[2] Associate Professor, Department of Counseling, Faculty of Psychology and Education, University of Tehran
[3] Associate Professor, Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Aras International Campus, University of Tehran, Tehran, Iran
[4] Assistant Professor, Department of Clinical Psychology, School of Medicine, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran
[5] Associate Professor, Department of Educational Psychology, Faculty of Psychology and Education, Tehran University, Tehran, Iran
[6] Associate Professor, Department of Educational Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Aras International Campus, University of Tehran, Iran

(Received Juky 13, 2025; Accepted April 11, 2026)

Abstract

Background and purpose: Sexual self-concept is an important factor in various behavioural domains; therefore, the present study aimed to investigate the relationship between sexual self-concept and marital satisfaction as a key functional component of marital relationships.

Materials and methods: A comprehensive online search of national and international databases, including PubMed, Scopus, Web of Science, SID, Magiran, and the Google Scholar search engine, was conducted for the period 2004 to 2025 by two researchers independently using MeSH keywords. Agreement on the study selection was subsequently assessed by a third researcher. After reviewing the eligible studies and extracting the required information, data analysis was performed using STATA software. The pooled mean effect size was estimated using a fixed-effect model, taking into account the significance of the I^2 index.

Results: A total of 1,040 participants were included in the analysis. According to the fixed-effect model, the total effect size was estimated at 0.489, which was statistically significant ($P< 0.001$). These findings indicate a significant positive relationship between the variables studied.

Conclusion: According to the results of the study, a higher level of sexual self-concept, as an individual resource, is closely associated with relationship well-being among married couples. Therefore, addressing the multiple dimensions of sexual self-concept and implementing health-based programmes aimed at enhancing positive aspects and modifying negative aspects of sexual self-concept may improve sexual functioning in married couples. In turn, this may enhance marital satisfaction and contribute to psychological and emotional well-being at both family and societal levels.

Keywords: sexual self-concept, marital satisfaction, relationship, systematic study, meta analysis

J Mazandaran Univ Med Sci 2026; 36 (256): 123-133 (Persian).

Corresponding Author: Mohammad Hassan Asayesh - Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Tehran,Tehran,Iran (E-mail: asayesh@ut.ac.ir)

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-09-12]

مروری

مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران
دوره سی و ششم شماره ۲۵۶ اردیبهشت سال ۱۴۰۵ (۱۳۳-۱۲۳)

بررسی رابطه خود پنداره جنسی و رضایت زناشویی: یک مرور نظام مند و فرا تحلیل

یگانه داداش زاده سنگری[۱]
محمد حسن آسایش[۲و۳]
علی اصغرزاده [۴]
زهرا نقش[۵و۶]

چکیده

سابقه و هدف: خودپنداره جنسی عامل مهم در اغلب حوزه‌های رفتاری است، لذا مطالعه حاضر با هدف بررسی رابطه خود پنداره جنسی با رضایت زناشویی به عنوان یکی از مولفه‌های کارکردی زوجین متاهل، انجام پذیرفت.

مواد و روش ها: در این مطالعه مروری، جستجو به صورت اینترنتی در پایگاه های ملی و بین المللی، شامل، Scopus، PubMed، Web of Science، SID، Magiran هم‌چنین موتور جستجوی Google Scholar با محدودیت زمانی از سال ۲۰۰۴ تا سال ۲۰۲۵ توسط توسط دو نفر پژوهشگر به صورت مستقل با استفاده از کلید واژه‌های MeSH انجام شد و در نهایت توافق نتایج به‌دست آمده توسط پژوهشگر سوم مورد بررسی قرار گرفت. پس از بررسی مطالعات واجد شرایط و استخراج اطلاعات مورد نظر تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار Stata انجام گردید. میانگین اشتراکی با توجه به معنی‌دار شدن شاخص I^2 بر اساس مدل اثرات ثابت برآورد شد.

یافته‌ها: در مجموع ۱۰۴۰ نفر بررسی شدند. مطابق مدل ثابت در سطح اهمیت آماری ($P <۰/۰۰۱$) اندازه اثر کلی ۰,۴۸۹ است. این نشان می‌دهد که رابطه‌ای معنی‌دار بین متغیرهای مطالعه شده وجود دارد.

استنتاج: بر اساس نتایج مطالعه، خودپنداره جنسی بالا به‌عنوان یک منبع فردی با بهزیستی رابطه در زوجین همبستگی تنگاتنگی دارد. بنابراین، در نظر گرفتن ابعاد و جنبه‌های مختلف خود پنداره جنسی و توجه به یک برنامه مبتنی بر سلامت برای افزایش خود پنداره جنسی مثبت و اصلاح ابعاد منفی خودپنداره جنسی می‌تواند عملکرد جنسی زوجین را بهبود بخشد و در نتیجه رضایت زناشویی را افزایش داده و رفاه روانی، عاطفی خانواده و جامعه را فراهم کند.

واژه های کلیدی: خودپنداره جنسی، رضایت زناشویی، رابطه، مطالعه سیتماتیک، فراتحلیل

مولف مسئول: محمدحسن آسایش- تهران: دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران **E-mail:** asayesh@ut.ac.ir

۱. دانشجوی دوره دکتری رشته روانشناسی بالینی پردیس بین المللی ارس دانشگاه تهران،دانشگاه تهران،تهران،ایران

۲. دانشیار، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

۳. دانشیار، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی،عضو هیات علمی مدعو پردیس بین المللی ارس دانشگاه تهران، تهران، ایران

۴. استادیار روانشناسی بالینی، گروه روانشناسی بالینی،دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز

۵. دانشیار،گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، عضو هیات علمی مدعو پردیس بین المللی ارس دانشگاه تهران،دانشگاه تهران، تهران، ایران

۶. دانشیار، گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

تاریخ دریافت : ۱۴۰۴/۴/۲۲ تاریخ ارجاع جهت اصلاحات : ۱۴۰۴/۵/۲۸ تاریخ تصویب : ۱۴۰۵/۱/۲۲

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-09-12]

مقدمه

تداوم ازدواج از آن رو خردمندانه است که پیوند صمیمانه‌ای که در سایه ازدواج شکل می‌گیرد، بنیانی حیاتی برای رفاه انسان به شمار می‌آید؛ چرا که هنگامی که این پیوند پایدار و رضایت‌بخش باشد، زوجین از آرامش روانی و سلامت ذهنی برخوردار خواهند شد(۱). رضایت زناشویی به عنوان یکی از مهم‌ترین ابعاد زندگی مشترک، حالتی از ادراک درون فردی و بین فردی در ازدواج است که می‌تواند بر رفتارهای فردی و کیفیت رابطه اثرگذار باشد(۲، ۳). پژوهش‌ها نشان داده‌اند که رضایت زناشویی پیش‌بینی‌کننده‌ای قوی برای کیفیت زندگی، سلامت روان و ثبات رابطه محسوب می‌شود و نقش مهمی در جلوگیری از بروز افسردگی در زوجین دارد(۴، ۵). در واقع، میزان رضایت یا نارضایتی زناشویی می‌تواند پیامدهای رفتاری و هیجانی متعددی به همراه داشته باشد؛ به گونه‌ای که افزایش نارضایتی، به‌ویژه در زنان، با افزایش خصومت و کاهش حمایت از همسر همراه است و این یافته در مطالعات مشابه در کشورهای دیگر نیز تأیید شده است(۸-۶). از سوی دیگر، رضایت زناشویی تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار دارد و یکی از مهم‌ترین این عوامل، خودپنداره جنسی است(۹). خودپنداره جنسی به عنوان زیرشاخه‌ای مهم از خودپنداره، سازه‌ای روان‌شناختی چند بعدی است که احساسات و شناخت‌های مثبت یا منفی فرد نسبت به تمایلات جنسی خود را در بر می‌گیرد و می‌تواند رفتارهای جنسی را هدایت کند(۱۰). این مفهوم در اثر تجربه، اجتماعی شدن و تغییرات روان شناختی تکامل می‌یابد و به شدت بر نحوه تجربه و تفسیر افراد از تمایلات جنسی اثر می‌گذارد(۱۱، ۱۲). تحقیقات نشان داده‌اند که بین انواع مختلف خودپنداره جنسی و رضایت زناشویی ارتباط معنی‌داری وجود دارد؛ به گونه‌ای که خودپنداره جنسی مثبت و موقعیتی با رضایت زناشویی رابطه مثبت دارد، در حالی که خودپنداره جنسی منفی رابطه‌ای معکوس نشان می‌دهد(۱۳). هم‌چنین رضایت زناشویی بالا خود نشانه‌ای از وجود خودپنداره جنسی مثبت در سطح بالاتر است و این رابطه می‌تواند دوسویه باشد؛ یعنی خودپنداره جنسی نیز به عنوان یکی از عوامل شناختی اثرگذار بر رضایت زناشویی عمل می‌کند(۱۴). مطالعات بالینی نشان داده‌اند که تفاوت‌های جنسیتی در خودپنداره جنسی وجود دارد. مردان معمولاً خودپنداره جنسی مثبت‌تری نسبت به زنان دارند که تا حدودی به نقش‌های غالب در جامعه مربوط می‌شود(۱۵). با این حال، در مواردی مانند تجربه رویدادهای تروماتیک جنسی در کودکی، تفاوت‌های چشمگیری میان زنان و مردان مشاهده شده است؛ به‌گونه‌ای که مردان بیش‌تر نیمرخ‌های بالینی افسرده‌خو و تحقیرآمیز گزارش کرده‌اند در حالی که زنان خودپنداره جنسی مثبت‌تری داشته‌اند(۱۶). عوامل زیستی، روانی و اجتماعی نیز می‌توانند بر خودپنداره جنسی اثرگذار باشند(۱۷). برای مثال، زنانی که خودپنداره جنسی مثبت دارند معمولاً رضایت زناشویی و تجارب جنسی بیش‌تری را تجربه می‌کنند(۱۸). در زنان نابارور نیز نشان داده شده است که خودپنداره جنسی مثبت با سازگاری زناشویی و رضایت جنسی بالاتر همراه است(۱۹). در همین راستا، برخی مداخلات آموزشی و بالینی مانند برنامه‌های غنی‌سازی و آگاهی بخشی ازدواج می‌توانند به بهبود رضایت زناشویی و ارتقاء خودپنداره جنسی کمک کنند. این برنامه‌ها با ایجاد انتخاب درست همسر و افزایش آگاهی زوجین، اثربخشی و کارکرد رابطه را بهبود می‌بخشند(۲۰). برای رسیدن به نقطه نظر مشترک در راستای رابطه این دو مفهوم انجام مطالعه مروری نظام مند ضروری به نظر می رسد و مطالعه متاآنالیز در زمینه خودپنداره جنسی و رضایت زناشویی اهمیت ویژه‌ای پیدا می کند زیرا این نوع پژوهش با ترکیب نتایج مطالعات متعدد تصویری جامع و قابل اعتماد از رابطه میان این دو سازه می تواند ارائه دهد(۲۱). متاآنالیز با افزایش قدرت آماری و کاهش سوگیری‌های مطالعات منفرد، امکان شناسایی الگوهای پایدار را فراهم می‌کند و این یافته‌ها در سطح کاربردی اهمیت زیادی

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-09-12]

خواهند داشت(۲۲، ۲۳). علاوه بر این، چالش‌هایی همچون تنوع ابزارهای اندازه‌گیری و سوگیری فرهنگی وجود دارد که باید در تفسیر نتایج مدنظر قرار گیرد(۲۴). بنابراین، متاآنالیز در این حوزه نه تنها به درک علمی دقیق‌تر کمک می‌کند بلکه ابزار قدرتمندی برای ارتقای کیفیت زندگی زناشویی، آموزش زوجین و سیاست‌گذاری‌های سلامت جنسی است و می‌تواند به کاهش مشکلات روانی و افزایش پایداری خانواده‌ها منجر شود. لذا پژوهش حاضر با هدف بررسی سیستماتیک و تحلیل متاآنالیز رابطه این دو سازه روان‌شناختی طراحی شده است تا ابعاد مختلف ارتباط میان آن‌ها روشن‌تر گردد و راهکارهای علمی برای ارتقاء کیفیت زندگی زناشویی ارائه شود.

مواد و روش‌ها

این مطالعه مروری، بر اساس پروتکل مقالات مروری سیستماتیک و متاآنالیز (PRISMA) انجام شد و دارای کد اخلاق IR.UT.PSYEDU.REC.1404.017 می باشد. در این مرور سیستماتیک و متاآنالیز، تمامی مطالعات منتشر شده به زبان های فارسی و انگلیسی در فاصله سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۲۵ تحلیل شدند. برای شناسایی مطالعات مرتبط، جستجو به صورت اینترنتی در پایگاه های ملی و بین المللی، شامل Scopus، PubMed، Web of Science، SID، Magiran همچنین موتور جستجوی Google Scholar توسط دو نفر پژوهشگر به صورت مستقل انجام شد. در نهایت رفرنس های به کار برده شده در مقالات جهت دسترسی به سایر مطالعات مرتبط مورد بررسی قرار گرفت.

استراتژی جستجو

برای جستجو در پایگاه های انگلیسی زبان از معادل Mesh کلمات شامل، sex-role self-concept، sexual self-concept، sexual self-perception sexual self-concept، marriage satisfaction، marital satisfaction و ترکیب کلمات با عملکردهای AND و OR براساس راهنما و دستورالعمل های مختص همان پایگاه پیروی شد (جدول شماره ۱). به دلیل عدم حساسیت پایگاه‌های داخلی به عملگرهای جستجو (AND، OR و NOT) جستجو در این پایگاه ها تنها از طریق کلید واژه فارسی شامل، رضایت زناشویی و خودپنداره جنسی انجام شد.

جدول شماره ۱: دستورالعمل های جستجو در پایگاه ها

Pubmed	Search: ((((sexual self-perception[Title/Abstract]) OR (sexual self concept[Title/Abstract])) OR (sexual self-concept[Title/Abstract])) AND (marital satisfaction[Title/Abstract])) OR (marriage satisfaction[Title/Abstract]) Filters: from
Scopus	(TITLE-ABS-KEY ("self concept" OR " self-concept" OR " self perception" OR "self conception") AND ALL ("marriage satisfaction" OR "marital satisfaction") AND ALL (sex OR sexual
WOS	TS=(self perception OR self concept OR self conception OR self-concept) AND TS=(marital satisfaction OR marriage satisfaction) AND TS= (sex OR sexual)
Google scholar	("sexual-self-concept" and "marital satisfaction")
SID	sexual-self-concept" and "marital satisfaction
Magiran	خود پنداره جنسی و رضایت زناشویی

معیارهای ورود و خروج

مشاهده ای بودن مطالعات و مرتبط بودن با موضوع، اصیل بودن مقاله، زمان در محدوده ۲۰۰۴ تا ۲۰۲۵، زبان انگلیسی و فارسی، دسترسی به متن کامل مقالات معیارهای ورود به مطالعه بودند. مطالعات مداخله‌ای، مقالات مروری، پایان‌نامه‌ها، گزارش‌های موردی، نامه به سردبیر، و مطالعات تکراری، مقالات با داده‌های ناکافی در مطالعه و مطالعات غیر انگلیسی و فارسی و چکیده مقالات و عدم دسترسی به متن کامل مقالات معیار های خروج بودند. تمام مقاله‌های مرتبط پیشنهادی برای هر یک از مقالات یافت شده در جستجوی الکترونیکی و تمام منابع مقالات به دست آمده، بررسی شد و در صورتی که مرتبط و غیر تکراری بود، متن کامل آن ها تهیه گردید.

انتخاب مطالعات

در جستجوی اولیه ۱۴۶۲ مقاله یافت شد. ۱۳۴۹ مطالعه به دلیل تکراری بودن حذف شد و چکیده و عنوان ۱۱۳ مقاله باقی مانده ارزیابی شد. در این مرحله

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-09-12]

۱۰۶ مطالعه به دلیل غیر مرتبط بودن با اهداف حذف شدند. در مرحله بعد ۷ مقاله باقی مانده توسط دو محقق مستقل از هم خوانده شد. در این مرحله ۴ مطالعه به دلیل در دسترس نبودن متن کامل و عدم ثبت همبستگی متغیرها حذف و در نهایت ۳ مطالعه با حجم نمونه ۱۰۴۰ نفر وارد تحلیل نهایی شدند (نمودار شماره ۱).

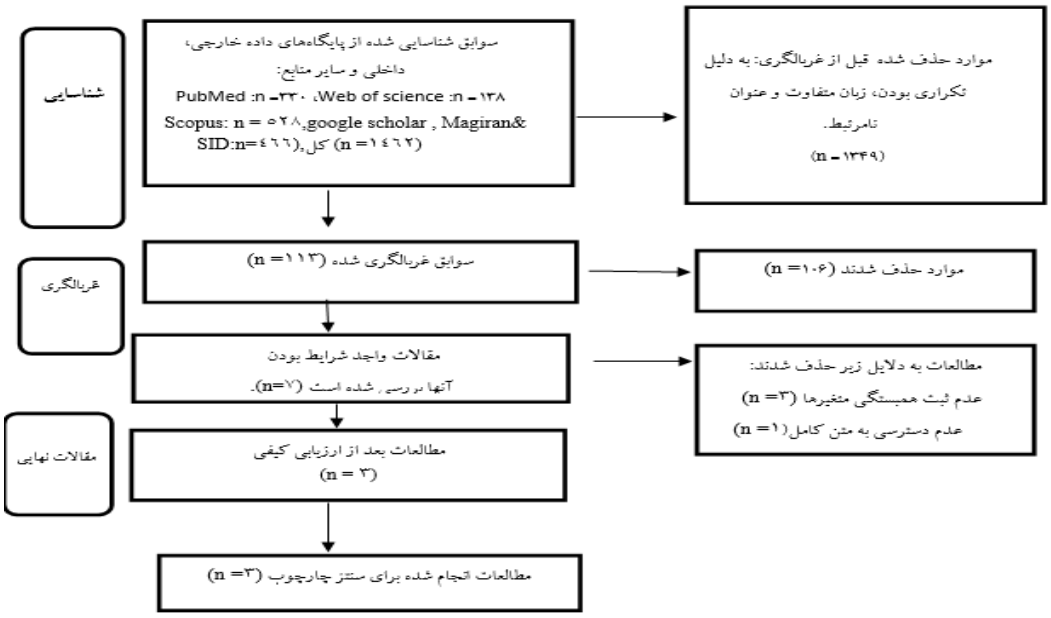

نمودار شماره ۱: فرآیند جستجو و انتخاب مطالعه بر اساس نمودار PRISMA

استخراج داده ها

اطلاعات ضروری مقالات از قبیل نام نویسنده اول، سال انتشار مقاله، حجم نمونه، مکان انجام مطالعه، نوع مطالعه، همبستگی دو متغیر از تمام مطالعات استخراج کرده و با کمک نرم‌افزار Excel در رایانه ثبت و بایگانی گردید. به منظور جلوگیری از سوگیری در مطالعه، هر کدام از مراحل فوق توسط دو نفر پژوهشگر به صورت مستقل از هم انجام شد و در نهایت توافق نتایج به دست آمده توسط پژوهشگر سوم مورد بررسی قرار گرفت.

ارزیابی کیفی مطالعات

تمام مقالات وارد مطالعه شده، به وسیله چک لیست نیوکاسل-اوتاوا (NOS) از نظر کیفی، ارزیابی شدند. چک لیست NOS از سه بخش، انتخاب، مقایسه و نتیجه تشکیل شده است. به هر بخش به ترتیب حداکثر چهار، سه و دو امتیاز اختصاص داده می شود. با توجه به آستانه NOS، امتیاز ۳ - ۱ نشان دهنده کیفیت ضعیف، امتیاز ۶ - ۴ نشان دهنده کیفیت منصفانه، و امتیاز ۹ - ۷ نشان دهنده کفیت بالا است(۲۵).

۷

آنالیز آماری

پس از بررسی مطالعات واجد شرایط و استخراج اطلاعات مورد نظر تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار STATA انجام گردید. در مطالعات وارد شده به متاآنالیز، در صورت وجود اختلاف اساسی در جهت و یا اندازه اثر بین مطالعات مختلف، ناهمگنی (هتروژنسیتی) مشاهده شده و از آزمون های آماری و گرافیکی برای ارزیابی آن استفاده می شود. در این مطالعه از نمودار قیفی جهت تعیین وجود تورش انتشار و از آزمون‌های آماری کای اسکوئر (X^2) و (I^1) برای تعیین وجود و اندازه ناهمگنی استفاده شد. تفسیر I^2 در این پژوهش منطبق بر این چهار دسته بندی است، ۴۰ - ۰

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-09-12]

درصد نشان دهنده ناهمگونی کم، ۶۰ – ۳۰ درصد نشان دهنده ناهمگونی متوسط، ۹۰ – ۵۰ درصد نشان دهنده ناهمگونی قابل توجه و ۱۰۰ – ۷۵ درصد نشان دهنده ناهمگونی بالا، است(۲۶). جهت تعیین نقش متغیرهای مختلف مانند سال انجام مطالعه، موقعیت جغرافیایی، حجم نمونه مطالعه و نمره ارزیابی کیفیت مقالات، در تفاوت بین نتایج مطالعات اولیه و یا ناهمگنی بین نتایج مطالعات، از روش متا رگرسیون استفاده شد. تمام تجزیه و تحلیل ها توسط نرم افزار آماری نسخه STATA نسخه ۱۷ انجام شد. نتایج شامل تخمین اثر و تجزیه و تحلیل همگنی برای سه مطالعه رحیمی(۳۵)،پاتکی (۳۶)و رمضانی(۳۴) است. با توجه به ناهمگنی موجود در مطالعات، متاآنالیز با استفاده از مدل اثرات تصادفی و ثابت انجام و بعد از مقایسه مدل ثابت پیشنهاد گردید. همچنین نمودار Funnel نیز که برای بررسی تورش انتشار بود نیز نشان داد که تورش انتشار در نتایج منتشر شده وجود ندارد (نمودار شماره ۲).

یافته‌ها

مطالعه حاضر نشان می‌دهد که میان متغیرهای بررسی شده رابطه‌ای معنی دار وجود دارد؛ این یافته در هر دو مدل ثابت و تصادفی تأیید شده است (جدول شماره ۲). برای تعیین این که کدام مدل (ثابت یا تصادفی) مناسب‌تر است، نتایج مربوط به اندازه اثر، آزمون همگنی و شرایط داده‌ها مورد توجه قرار گرفت.

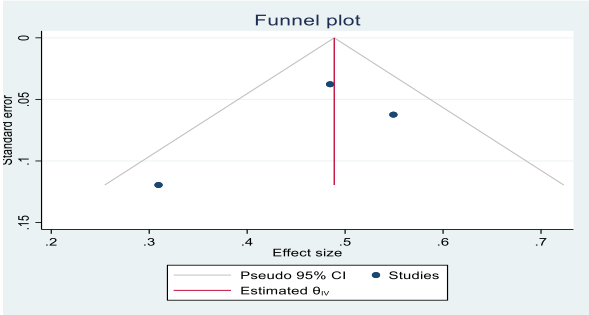

نمودار شماره ۲: متارگرسیون رابطه خود پنداره جنسی و رضایت زناشویی در مطالعات بر اساس مدل اثرات ثابت (تورش انتشار برای مطالعات میانگین رابطه)

در مدل ثابت، P برای آزمون همگنی ۰/۰۰۱ است که نشان دهنده وجود تنوع معنی‌دار بین مطالعات مختلف و I^2 برابر ۳۷/۵۵ به این معنی است که ۳۷/۵۵ درصد از واریانس به دلیل بین مطالعه‌ای است و این امر گرایش به استفاده از مدل ثابت را تقویت می‌کند. در مدل تصادفی، P برای آزمون همگنی ۰/۰۰۱ است ولی I^2 برابر ۰/۰۱ که نشان‌دهنده عدم تنوع بین مطالعات است. به دلیل وجود P کم و I^2 بالا در مدل ثابت، می‌توان نتیجه گرفت که تنوع معنی‌داری بین مطالعات وجود دارد و مدل ثابت می‌تواند اطلاعات بیش‌تری را ارائه دهد (جدول شماره ۳).

لذا بر اساس مدل ثابت، نتایج متاآنالیز میانگین رابطه خود پنداره جنسی و رضایت زناشویی r = ۰/۴۹ محاسبه گردید. کم‌ترین و بیش‌ترین این میزان به ترتیب مربوط به مطالعه رمضانی (r = ۰/۳۱) (۳۴) و رحیمی (r = ۰/۵۵)(۳۵) می باشد (نمودار شماره ۳).

جدول شماره ۲: نتایج مدل های ثابت و تصادفی

	مدل تصادفی				مدل ثابت			
مطالعه	اندازه اثر	حد پایین CI	حد بالا CI	سطح معنی داری	اندازه اثر	حد پایین CI	حد بالا CI	سطح معنی داری
Sima Rahimi	۰/۵۴۹	۰/۴۲۷	۰/۶۷۲	۰/۰۰۰	۰/۵۴۹	۰/۴۲۷	۰/۶۷۲	۰/۰۰۰
Robabeh Potki	۰/۴۸۵	۰/۴۱۱	۰/۵۵۹	۰/۰۰۰	۰/۴۸۵	۰/۴۱۱	۰/۵۵۹	۰/۰۰۰
Ramazani	۰/۳۱	۰/۰۷۵	۰/۵۴۴	۰/۰۰۰	۰/۳۱	۰/۰۷۵	۰/۵۴۴	۰/۰۰۰
محاسبات کلی	۰/۴۸۹	۰/۴۲۸	۰/۵۵	۰/۰۰۰	۰/۴۸۹	۰/۴۲۸	۰/۵۵	۰/۰۰۰

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-09-12]

جدول شماره ۳: نتایج همگنی مدل های ثابت و تصادفی

مدل	Qvalue	df (Q)	سطح معنی داری	I^2	Tau^2
ثابت	۳/۲	۲	۰/۰۰۱	۳۷/۵۵	۰/۰۰۷
تصادفی	۳/۲	۲	۰/۰۰۱	۰/۰۱	۰/۰۰۲

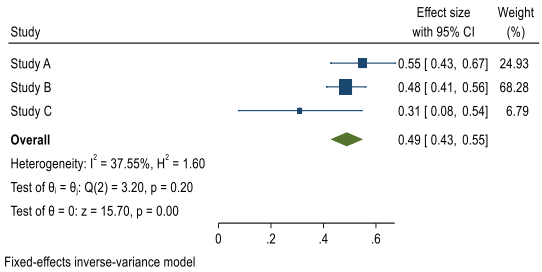

*Study A= Rahimi, Study B=Potki, Study C= Ramazani

نمودار شماره ۳: نمودار میانگین رابطه خودپنداره جنسی با رضایت زناشویی در مطالعات نهایی بر اساس مدل اثرات ثابت

بحث

مطالعه حاضر اولین مطالعه مرور سیستماتیک و متاآنالیز در زمینه تعیین رابطه خودپنداره جنسی و رضایت زناشویی می‌باشد. نتایج متاآنالیز نشان داد میانگین رابطه خودپنداره جنسی و رضایت زناشویی ۰/۴۸۹ می‌باشد. بر اساس بررسی متون موجود، در اروپا و آمریکا پژوهش‌های متعددی درباره خودپنداره جنسی انجام شده است. حتی مرورهای نظام‌مند اخیر نشان می‌دهند که این حوزه در حال گسترش است، اما تمرکز بیش‌تر مطالعات بر جمعیت‌های خاص (مثلاً زنان دگر جنس‌گرا، جوانان، یا دانشجویان) بوده و کم‌تر به گروه‌های متنوع فرهنگی و اقلیت‌ها پرداخته شده است(۲۷، ۲۸). به‌نظر می‌رسد به دلیل فرهنگ غالب و آزاد جنسی یا به عبارتی کم رنگ و غیر مهم بودن ازدواج رسمی در این کشور ها رابطه خودپنداره با رضایت زناشویی چندان مهم نمی باشد و در واقع تمرکز پژوهش بر کیفیت رابطه فارغ از وضعیت حقوقی ازدواج است(۲۹، ۳۰). لذا هیچ یک از این مطالعات مرتبط با خود پنداره، رابطه بین این متغیر با رضایت زناشویی بررسی نشده است. ولی مطالعاتی در ایران انجام یافته که می‌شود به آن‌ها استناد کرد(۳۳ - ۳۱). در این رابطه، در اولین مطالعه انتخابی پژوهش حاضر مولفین بیان می کنند، خودپنداره جنسی افراد یعنی احساسات، تصورات و باورهایی که افراد در مورد روابط جنسی دارند و بر اساس این احساسات، تصورات و باورها، رفتارهای خود را تنظیم می‌کنند و ارزیابی خود پنداره می‌تواند پیشگویی کننده مهمی در بروز رفتارهای بعدی و ارتقای آن می تواند به سلامت روانی – جنسی افراد کمک به‌سزایی کند و بر اساس این اعتقاد به روانسجی ابزار متناسب با ارزیابی خودپنداره جنسی می‌پردازند و همزمان رابطه آن را با رضایت زناشویی می‌سنجند و گزارش می کنند که پرسشنامه مورد استفاده برای ارزیابی خودپنداره، ابزاری مناسب برای جمعیت ایرانی است و برای تحقیقات در زمینه حیطه رفتارهای جنسی مناسب می‌باشد(۳۴). در دومین مطالعه انتخابی تحقیق حاضر که توسط رحیمی و اکبری انجام گرفته است محققین، جامعه جوان و دانشگاهی را برای پژوهش انتخاب کردند و سه پرسش نامه قدرت در خانواده، خودپنداره جنسی و رضایت زناشویی را مورد استفاده قرار دادند که انتخاب منطقی ابزار مطالعه در این پژوهش شایان توجه است. مطابق این مطالعه رابطه معنی‌داری بین ساختار قدرت در خانواده و خودپنداره جنسی با رضایت زناشویی وجود دارد و بیان می‌کنند ارتباطات موثر موجب شکوفایی و بهبود کیفیت روابط افراد و ارتباطات غیر موثر مانع شکوفایی انسان می‌شود و روابط را تخریب می‌کند. از عمده مسائل مهم تاثیرگذار بر رضایت زناشویی، ساختار قدرت در خانواده می باشد. ساخت توزیع قدرت در خانواده نقش بسیار مهمی در تعاملات میان اعضای خانواده دارد. یکی از انواع عوامل تاثیرگذار بر عملکرد جنسی زوجین، تصورات و احساسات آنان نسبت به ارتباط جنسی و شناخت جنبه های جنسی خویشتن است، به طوری که وجود خودپنداره مثبت به عملکرد مطلوب تری در فرد منتهی می شود. در یک ازدواج سالم، وجود یک رابطه جنسی مطلوب به نحوی که بتواند موجب تامین رضایت طرفین شود، نقش بسیار مهم

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-09-12]

و اساسی در موفقیت و پایداری کانون خانواده دارد(۳۵). در مطالعه سوم که توسط پوتکی و همکاران انجام گرفت آنان فقط زنان در سنین باروری را مورد مطالعه قرار دادند، به نظر می رسد در این پژوهش اگر نظرات مردان هم مد نظر قرار می گرفت می‌توانست پاسخ‌های مقایسه‌ای و کاربردی را در اختیار زوجین قرار دهد. نویسندگان این مقاله بیان می‌کنند که مفهوم خود پنداره جنسی یک دیدگاه مفید و رضایت‌بخش شهودی برای افزودن به خودشناسی است و اهمیت تمایلات جنسی فردی را به عنوان جزئی از شخصیت کلی برجسته می‌کند، ارزیابی این موضوع می‌تواند درک از سلامت جنسی ارتقا دهد. به نظر می‌رسد این مطالعه به درک زوجین از تمایلات جنسی و خودپنداره در بافت ایرانی کمک زیادی می‌کند و نتایج پژوهش، بیانگر نقش پیش‌بینی کننده خود پنداره جنسی در مورد رضایت زناشویی و عملکرد جنسی در زنان در سنین باروری می باشد و پیامدهای مهمی برای تحقیقات خود پنداره جنسی و همچنین درک بهتر تمایلات جنسی انسان دارد(۳۶). در راستای این مطالعات شاه حسینی و همکاران نشان دادند که خودپنداره جنسی مثبت و موقعیتی، رابطه مستقیم با رضایت زناشویی و نیز خودپنداره جنسی منفی، رابطه معکوسی با رضایت زناشویی داشته است. همچنین یافته‌ها موید این فرضیه می باشد که خودپنداره جنسی زنان می‌تواند به‌عنوان یک متغیر معنی‌دار، رضایت زناشویی آنان را پیش بینی نماید(۳۱). همچنین باقرنیا، بدون ذکر مقدار رابطه بین خودپنداره و رضایت زناشویی زنان گزارش کرد که متغیرهای خودپنداره و احساسات مثبت نسبت به همسر از قدرت کافی برای پیش‌بینی رضایت زناشویی برخوردارند و روی هم رفته می‌توانند ۶۱/۰ از تغییرات رضایت زناشویی را پیش‌بینی کنند(۲). ذال و همکاران نیز گزارش کردند بین خودپنداره جنسی با رضایت مندی زناشویی در زنان بارور و نابارور رابطه مثبت و معنا داری وجود دارد ضریب همبستگی پیرسون بین خود پنداره جنسی و رضایت مندی زناشویی زنان نابارور (۰/۲۷۴) است که نشان می دهد بین این دو متغیر رابطه مثبت و معنادار وجود دارد و خود پنداره جنسی ۰/۰۴ واریانس رضایت مندی زناشویی را تبیین می‌کند(۳۳). تفاوت فاحش بین نتایج دو مطالعه می تواند به دلیل مداخله متغیر "احساسات مثبت "در مطالعه باقرنیا باشد. در هر حال در هر دو مطالعه رابطه مثبت بین این دو متغیر وجود دارد.

بر اساس مطالعات این پژوهش خود پنداره با رضایت زناشویی رابطه دارد و افراد با خودپنداره جنسی بالا احساس روشنی نسبت به‌خود داشته و احساس راحتی بیش‌تر و درک و پذیرش بهتری نسبت به همسر در روابط زناشویی دارند. به‌طور کلی خودپنداره جنسی بالا یک منبع فردی است که با بهزیستی رابطه در زوجین ارتباط دارد. بنابراین، در نظر گرفتن ابعاد و جنبه‌های مختلف خود پنداره جنسی و توجه به یک برنامه مبتنی بر سلامت برای افزایش خود پنداره جنسی مثبت و اصلاح ابعاد منفی خود پنداره جنسی می‌تواند عملکرد جنسی را بهبود بخشد و در نتیجه رضایت زناشویی را افزایش داده و رفاه روانی و عاطفی خانواده و جامعه را فراهم کند. افزون بر این، محدودیت‌های پژوهشی این مطالعه نظیر تمرکز محدود بر جمعیت‌های خاص، تفاوت در به‌کارگیری اصطلاحات، اتکای بیش از حد به ابزارهای خودگزارشی و کمبود مطالعات بین‌فرهنگی، از جمله چالش‌هایی بودند که در تحقیقات آینده باید مورد توجه محققان قرار گیرند تا مطالعات آتی جامع‌تر و متنوع‌تر باشند.

سپاسگزاری

این مطالعه مستخرج از پایان نامه دکتری تخصصی بوده است. نویسندگان مطالعه، مراتب تشکر و قدردانی خود را از تمامی نویسندگانی که مطالعات آن‌ها وارد این مقاله شده است اعلام می‌دارند. در این مطالعه نویسندگان در ایده‌پردازی اولیه، طراحی مطالعه، جمع‌آوری داده‌ها و تهیه پیش‌نویس مقاله مشارکت داشته‌اند. همه نویسندگان نسخه نهایی را مطالعه و تأیید کرده‌اند. هم‌چنین، در مورد بخش‌های مختلف آن هیچ اختلافی ندارند. نویسندگان مطالعه اعلام می‌کنند هیچ تعارض منافعی وجود ندارد.

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-09-12]

References

1. Karney BR, Bradbury TN. Research on marital satisfaction and stability in the 2010s: Challenging conventional wisdom. J marriag famil 2020; 82(1): 100-116.
2. Bagherinia H. The relationship between self-concept and positive feeling to spouse with marital satisfaction among married women in Education Department of Bojnord city. J Fundament Mental Health 2017; 19(special issue): 367-373.
3. Asayesh MH, Farahbakhsh K, Bajestani HS. Identifying and explaining the spiritual experiences and reactions of women victims of marital infidelity: A phenomenological study. Islam Res Paper Women Famil 2018; 6(12): 57-78.
4. Moghadamnia MM, Farsani BHS. Relationship between Marital Commitment and Marital Satisfaction with Self-Conscious Emotions and Self-Coherence married female. Psychol Woman J 2023; 4(1): 52-61.
5. Beach SR, Katz J, Kim S, Brody GH. Prospective effects of marital satisfaction on depressive symptoms in established marriages: A dyadic model. J Soc Person relation 2003; 20(3): 355-371.
6. Miller RB, Mason TM, Canlas JM, Wang D, Nelson DA, Hart CH. Marital satisfaction and depressive symptoms in China. J Famil Psychol 2013; 27(4): 677.
7. Khoshbakht N, Asayesh MH, Rezapour Mirsaleh Y, Jahanbakhshi Z. Development and Validation of Wisdom- Focused Couple Therapy and Its Effectiveness Comparison with Emotion-Focused Couples Therapy on Cognitive- Affective Empathy in Couples with Marital Conflicts. J Modern Psychol Res 2025; 19(76): 48-62.
8. Chitgarzadeh MJ, Asayesh MH, Besharat MA, Hakkak F. Investigating the effectiveness of paradoxical couple therapy (PTC) on marital conflicts and emotion regulation in conflicting couples. Rooyesh Ravan J(RRJ) 2023; 12(2): 39-50.
9. Vickberg SMJ, Deaux K. Measuring the dimensions of women's sexuality: The women's sexual self-concept scale. Sex Roles 2005; 53: 361-369.
10. Sepúlveda-Páez G, Santibañez-Palma JF, Ferrer-Urbina R, Atencio D, Bucarei P, Castillo J, et al. Internalized homophobia and sexual risk behavior in men who have sex with men: The mediational role of sexual self-concept. Front Psychol 2022; 13: 1007749.
11. Meissner VH, Söhne VA, Dinkel A, Jahnen M, Schiele S, Kron M, et al. Dimensions of sexual self-concept and sexual dysfunctions in middle-aged men: results of the Bavarian Men's Health-Study. Int J Impotenc Res 2025: 1-8.
12. Kotiuga J, Vaillancourt-Morel M-P, Yampolsky MA, Martin GM. Adolescents' self perceptions: connecting psychosocial competencies to the sexual self-concept. J Sex Res 2025; 62(1): 107-117.
13. Potki R, Ziaei T, Moosazadeh M, Faramarzi M, Shahhosseini Z. Predictive Role of Sexual Self-concept in Marital Satisfaction and Sexual Function in Reproductive-aged Women. J Midwif Reproduc Health 2020; 8(3): 2334-2341.
14. Hamidi F, Hamzehgardeshi Z, Shahhosseini Z. Bio-psycho-social factors related to female sexual self-concept:A scoping review. Clinic Excel 2020; 9(3): 23-34.

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-09-12]

15. Deutsch AR, Hoffman L, Wilcox BL. Sexual self-concept: Testing a hypothetical model for men and women. J Sex Res 2014; 51(8): 932-945.
16. Guyon R, Fernet M, Canivet C, Tardif M, Godbout N. Sexual self-concept among men and women child sexual abuse survivors: Emergence of differentiated profiles. Child Abus Neglect 2020; 104: 104481.
17. Potki R, Ziaei T, Faramarzi M, Moosazadeh M, Shahhosseini Z. Bio-psycho-social factors affecting sexual self-concept: A systematic review. Electro physic 2017; 9(9): 5172.
18. Bani S, Nematzadeh M, Mirghafourvand M, Hasanpour S. Social-Demographic Predictors of Sexual Self-concept in Women on the Verge of Marriage: A Cross-Sectional Study. Modern Care Journal. 2024;21(3):5.
19. Kakanezhadifard M, Heidari A, Naderi F. Comparing Sexual Self-Concept, Subjective Wellbeing, and Family Resilience in Infertile Women with High and Low Marital Adjustment. Mid East J Disabil Stud 2021; 11(1): 216.
20. Fenell DL, Shertzer B, Nelson RC. The effects of a marriage enrichment program on marital satisfaction and self-concept. J Specialist Group Work 1981; 6(2): 83-89.
21. Borenstein M, Hedges LV, Higgins JP, Rothstein HR. Introduction to meta-analysis. John wiley sons. 2021.
22. Asghari SZ, Farashi S, Bashirian S, Jenabi E. Distinctive prosodic features of people with autism spectrum disorder: a systematic review and meta-analysis study. Sci rep 2021; 11(1): 23093.
23. Asgari N, Khalatbari Moazam M, Hashemianzadeh S. Meta-analysis of antecedents of knowledge sharing in iranian organizations. Strateg Mgmt Organiz Knowledg 2020; 3(3): 113-145.
24. Banisi P, Rezaei M, Shiri L. A Comprehensive Review of the Structure and Application of Meta-Analysis in Humanities: Applications, Advantages and Challenges. J New Approac Children Edu (JNACE) Original Article. 2023;5.(۲)
25. Stang A. Critical evaluation of the Newcastle-Ottawa scale for the assessment of the quality of nonrandomized studies in meta-analyses. Europ J epidemiolog 2010; 25: 603-605.
26. Kumar A. Meta-analysis in clinical research: principles and procedures: Springer. 2023.
27. Astle S, Anders KM, McAllister P, Hanna-Walker V, Yelland E. The conceptualization and measurement of sexual Self-Concept and sexual Self-Schema: a systematic literature review. J Sex Res 2025; 62(1): 95-106.
28. Ashley M, Drouin S, Shaughnessy K. Measuring sexual self-concept: a methodological review. Psycholog Sexual 2024; 15(2): 254-277.
29. Dobrowolska M, Groyecka-Bernard A, Sorokowski P, Randall AK, Hilpert P, Ahmadi K, et al. Global perspective on marital satisfaction. Sustain 2020; 12(21): 8817.
30. Collins R. Sexual Revolutions and the Future of the Family. Historic Soc Res 2023; 48(1): 226-239.
31. Shahhosseini Z, Ziaei T, Faramarzi M, Musazadeh M. The predictive role of sexual self-concept on marital satisfaction

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-09-12]

of married women of reproductive age. Fourth International Conference on Recent Innovations in Psychology, Counseling and Behavioral Sciences; Tehran. 2017.

32. Ziaei T, Farahmand Rad H, Rezaei Aval M, Roshandel G. The Relationship between Sexual Self-concept and Sexual Function in Women of Reproductive Age Referred to Health Centers in Gorgan, North East of Iran. J Midwif Reprod Health 2017; 5(3): 969-977.
33. Zal B, Kafashzadeh S, Amininasab A, Izadi R. Investigating the relationship between sexual self-concept and resilience with marital satisfaction in fertile and infertile women. Congress of the Center for Research on Reproductive Health and Infertility. 2015.
34. Ramezani MA, Ghaemmaghami A, Talakar M, Saadat SH, Zamani E, Shams J, et al. Validity and Reliability Assessment of Multi-Dimensional Sexual Self-Concept Questionnaire for Iranian Population. J Militar Med 2013; 14(4): 302
35. Rahimi S, Akbari H. Investigating the relationship between power structure in the family and sexual self-concept with marital satisfaction of married students of Azadshahr branch. Third International Conference on Interdisciplinary Studies in Health Sciences, Psychology, Management and Educational Sciences. 2021.
36. Potki R, Ziaei T, Moosazadeh M, Faramarzi M, Shahhosseini Z. Predictive Role of Sexual Self-concept in Marital Satisfaction and Sexual Function in Reproductive-aged Women. J Midwif Reprod Health 2020; 8(3).

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-09-12]